

71202 - Yarı felç olan bir kimse nasıl abdest almalı ve nasıl namaz kılmalıdır?

Soru

Bir kadın, yarı felçli bir durumda ve abdest alması zor olmaktadır.

Bu kadın nasıl abdest almalı veya nasıl teyemmüm almalıdır?

Bu kadın için (teyemmüm alması için) toprak getirilmeli mi, yoksa ne yapmalıdır?

Üzerinde toz olmayan duvar ile teyemmüm alabilir mi, yoksa ne yapmalıdır?

Bu kadının teyemmümü nasıl olmalıdır?

Bu kadının namazı nasıl olmalıdır (nasıl namaz kılmalıdır)?

Detaylı cevap

Hamd,yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Abdest almak için su getiremeyen ve abdest alamayan veya hareket edemeyen hastanın durumuna bakılır:

Namaz vaktinde su getirecek ve kendisine yardım edecek birisini bulabiliyorsa, bu takdirde abdest alması, ona farzdır.

Yokeğer abdest almasına yardım edecek birisini bulamıyorsa, bu takdirde onun için teyemmüm almak meşrû olur. Bu kimsenin durumu, subulamayan kimsenin hükmü gibidir.

Bunun için ki Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ... ﴾ [سورة التغابن من الآية: 16]

“(Eymü’minler!) O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah’tan korkun (Allah’tan korkmada güç ve takatinizi harcayın).” (Teğâbun Sûresi:16)

Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿إِذَا أَمَرْتُمْ بِأَمْرٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾. [رواه البخاري ومسلم]

“Size, bir şeyi yerine getirmenizi emrettiğim zaman, ondan gücünüz yettiği kadarını yerine getirin.” (Buhârî; hadis no:7288. Müslim; hadis no: 1337)

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Hareket edemeyecek bir durumda olan ve kendisine su verecek birisini bulamayan hasta, su bulamayan kimse gibidir. Çünkü onun suya ulaşma imkânı yoktur. Bu kimse, kuyuyu bulup da elinde kuyudan su çıkaracak bir şey olmayan kimseye benzer.”

Eğer namaz vaktinin çıkmasından önce kendisine su verecek birisini bulursa, su bulan kimsenin hükmünde olur. Çünkü bu kimse, kuyudan su çıkaracak bir şeyi vaktinde bulan kimse konumundadır.

Eğer kendisine su verecek birisinin gelmesinden önce namaz vaktinin çıkmasından endişe ederse, İbn-i Ebî Musa bu konuda şöyle demiştir:

-Teyemmüm alır. Namazın tekrar kılması gerekmez.

Bu, Hasan Basrî'nin görüşüdür. Çünkü bu kimse, namaz vakti içinde su bulamayan kimse konumunda olduğu için mutlak anlamda su bulamayan kimseye benzer.” (“el-Muğnî”; c: 1, s: 151)

el-Merdâvîde -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Hareket etmekten ve kendisine abdest aldırarak birisini bulmaktan âciz olan hastanın hükmü, su bulamayan kimse gibidir.

Kendisine abdest aldırarak kimseyi beklediği takdirde namaz vaktinin çıkmasından endişe ederse, teyemmüm alıp namazını kılar. Mezhebimize göre namazını iâde etmesi gerekmez.”

(“el-İnsâf”; c: 1, s: 265)

Şeyhulislâmİbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöylelemiştir:

“Suyadoğru hareket etmekten âciz olduğundan dolayı suyu kullanmaimkânı bulamaz ve kendisine de suyu verecek kimse yoksa, bu takdirde subulamayan kimse hükmündedir. Eğer namaz vakti içerisinde kendisine suverecek birisi varsa, bu takdirde su bulan kimse hükmündedir.”(“Şerhu'l-Umde”; c: 1, s: 433-434)

“el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye”deşöyle gelmiştir:

“Sukullanma gücüne sahip olmayan âciz kimse teyemmüm alır, fakat namazınıîade etmez. Bu kimse, zorlanan, hapsedilen, suyun yakınınabağlanan, seferde veya mukimlik halinde vahşi hayvan veya insandankorkan kimse gibidir. Çünkü bu kimse, su bulamayan kimse hükmündedir.Oysa Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöylebuyurmuştur:

إِنَّ الصَّعِيدَ الطَّيِّبَ طَهُورُ الْمُسْلِمِ ، وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ ، فَإِذَا وَجَدَ الْمَاءَ وَلِيَمْسَهُ بِشَرَّتَهُ ، فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ . [رواه البزار وصححه الألباني في صحيح الجامع]

“Temiz toprak, on sene su bulamasa damüslümanın abdest suyudur.Su bulduğu zaman, suyu (abdest alması gerekiyorsa abdest azalarının,boy abdesti alması gerekiyorsa bütün vücûdunun üzerine) döksün.Çünkü o bereket ve ecirdir.”(Bezzâr; “Mecme'u'z-Zevâid; c:1, s: 261.Elbânî; “Sahih-il-Câmi”; hadis no: 3861'de “hadissahihtir” demiştir.) (“el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye”;c: 14, s: 260)

Bu konuda (20935) nolu sorununcevabına bakabilirsiniz.

İkincisi:

Eğer bu kimse,abdest azalarından birkısmını yıkayabiliyorsa ve hastalığı kalandiğer azaları yıkamasına engel oluyorsa, abdestazalarından yıkayabildiklerini yıkaması veyıkayamadığı diğerk azaların yerine de teyemmümalması gerekir.

Nitekim (67614) nolu sorunun cevabındabu konunun açıklaması geçmişti.

Üçüncüsü:

Teyemmümün alınışına gelince,değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Benim görüşüme göre sünnetinzâhirine mutabık olan teyemmümün alınış şeklişöyledir:

Parmaklarının arasınıaçmaksızın iki elinle toprağa bir defa vurman ve avuç içleriyleüzünü mesh etmen, sonra da avuç içleriyle ellerini meshetmendir.Böylelikle teyemmüm tamam olur.” (“eş-Şerhu’l-Mumti”;c: 1, s: 488)

Nitekim (21074) nolu sorunun cevabındabu konunun detaylı açıklaması geçmişti.

Dördüncüsü:

Su kullanmaktan âciz olan hasta, teyemmüm alınamazını kılarsa ve namazını bitirdikten sonra da sukullanma imkânı bulursa, namazını iâde etmesi (yenidenkılması) gerekmez. Çünkü bu hasta kimse, üzerine farz olan veyapmakla emrolunduğu şeyi yerine getirmiş sayılır.

Şeyhulislâmibn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyledemiştir:

“...Çünkü Allah Teâlâ, imkânı nisbetince yerinegetirebildiği ancak bir vakit namazla onu muhatap tutmuştur. Yerinegetirmekten âciz kalınan şart, acziyet sebebiyle düşer.

Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-‘in:

{..إِنَّ الصَّعِيدَ الطَّيِّبَ طَهُورٌ الْمُسْلِمِ ، وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ }

“Temiz toprak, on sene su bulamasa damüslümanın abdestsuyudur.”

Hadisi ile:

“...Toprak sana yeter...”

Hadisi,toprağın suyun yerine geçtiğine mutlak anlamda birdelildir.”(“Şerhu’l-Umde”; c: 1, s: 425)

Beşincisi:

Evinduvarına elleri vurarak teyemmüm almaya gelince, ilim ehli bu konudaihtilaf etmişlerdir. Bu ihtilafları ise, Allah Teâlâ'nın şu emrinde kastedilen şeydenolmuştur:

﴿... [سورة النساء من الآية: 43] ...﴾... فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا

“... temiz topraklateyemmüm edin... ” (Nisâ Sûresi: 43)

Doğruolan görüşe göre doğru olan görüşe göreâyetin anlamı şudur:

“Âyettegeçen “Saîd”dan kasıt; yerin üzeridir. Bu, ister toprak, isterkum, ister taş, isterse başka bir şey olsun.

Bunagöre eğer duvar, boya ile boyanmamış ise, üzerinde istertoz olsun veya olmasın, onunla teyemmüm almak câizdir. Çünkü duvar,toprak cinsinden olan bir şeyden yapılmıştır.Ağaç ile kaplanmış veya boya ile boyanmış ise,-eğer üzerinde toz yoksa- bu ağaç veya boya, toprak cinsindenolmadığı için onunla teyemmüm alınmaz. Çünkü toz,toprak cinsindedir.

Bu konuda (36774) nolu sorununcevabına bakabilirsiniz.

Altıncısı:

Hareketetmekten âciz olan hastanın namazı kılması gerektiğinegelince, bu konuda “el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye”de şöylelemiştir:

“Hastaveya felçli kimse, fakihlerin çoğunluğuna göre sadece gücüettiği rükünleri yerine getirir. Çünkü bir fiili yerinegetirmekten âciz olan kimse, onu yerine getirmekle sorumlu tutulmaz.Hasta,ayakta kılmaktan âciz olursa, oturarak rükû ve secdesini yapar. Bunu dayerine getirmekten âciz olursa, oturarak îmâ (işâret) ilenamazını kılar ve secdede, başını rükûdan dahafazla eğer. Eğer oturmaktan da âciz olursa, sırt üstüuzanır îmâ ile kılar. Çünkü özür yeri sebebiyle rüknünsâkıt olması, özür kadarıylasınırlandırılır.

İmrân b. Husayn'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre oşöyle demiştir:

“Hastalandığımda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- beni ziyâret ederek bana şöyle buyurdu:

- Ayakta namaz kıl. Ayakta namaz kılmaya gücün yetmezse, oturarak namaz kıl. Oturarak da namaz kılmaya gücün yetmezse, yan üzeri yatarak îmâ ile namaz kıl.” (“el-Mevsûatu’l-Fıkhıyye”; c: 26, s: 208)

Değerli âlim Salih el-Fevzân’a şöyle sorulmuştur:

“Benim yaşlı ve vücûdunun sol tarafı felçli olan babam var. Babamın bu sol tarafı, hareket etmekten tamamen yoksundur. Bunun için ki yürüyemeyip, hareket edememekte ve kendisine âit tuvalette kendi ihtiyacını giderememektedir. Bu durum, on yıldır devam etmektedir. Fakat üç veya dört ay önce bu hastalık kendisine daha ağır gelmeye başladı. Namaz kılmak için taharet ve abdestini alamadığından dolayı babamın namazı terk etmesi câiz midir?

Eğer namazı terk etmesi kendisine câiz değil ise, taharet ve abdestini nasıl almalı ve namazını nasıl kılmalıdır?

Bu hal üzere olduğu sürece namazdan muaf olduğuna inandığı için hastalık süresince geçmişte terk ettiği namazlarından dolayı ne yapmalıdır?

Bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

“Akli yerinde olduğu sürece müslümandan namaz sâkıt olmaz. Fakat Allah Teâlâ’nın şu emri gereği, bulunduğu hal üzere namazını kılar.

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ... ﴾ [سورة التغابن من الآية: 16]

“(Ey mü’minler!) O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah’tan korkun (Allah’tan korkmadaki güç ve takatinizi harcayın).” (Teğâbun Sûresi:16)

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de hasta kimseye şöyle buyurmuştur:

“Ayakta namaz kıl.Ayaktanamaz kılmaya gücün yetmezse, oturarak namaz kıl. Oturarak da namazkılmaya gücün yetmezse, yan üzeri yatarak îmâ ile namaz kıl.”

Bu sebeple felç hastalığına yakalananbabanızın, felçli olmayan sağlam eliyle abdest almaya gücüyetiyorsa veya birisinin yardımıyla kendisine abdestaldırabiliyorsa, böyle yapması gerekir.

Eğer su ile abdest alamıyorsa, bu takdirdetoprakla teyemmüm alır.

Eğer kendisi teyemmüm alamıyorsa,başkası tarafından ona teyemmüm aldırılır.Teyemmüm aldırılırken de kendisine bakan veya oradabulunanlardan birisi onun iki ellerini toprağa vurdurur, sonra iki eliyleonun yüzünü ve ellerini mesh ettirir. Bu arada babanız, teyemmüme niyetetmelidir.Daha sonra babanız bulunduğu hal üzere oturarak veya yanyatarak namazını kılar.Gücü nisbetince başıyla da rükûve secdeye işâret eder (rükû ve secdeyi îmâ ile yapar).

Babanız felçli olması sebebiylebaşıyla işâret edemiyorsa (îmâ yapamıyorsa),başının bir ucuyla rükû ve secdeye işâret eder.

İşte bu şekilde olur. Allah’a hamd olsunđin kolaylıktır.Fakat bu kolaylık, namazı tamamen terketmek anlamında değildir. Aksine zikrettiğimiz gibibulunduğu hal üzere namazını kılar. Terk etmişolduğu namazları da gücü yettiğince kılmasıgerekir.” (“el-Muntekâ Min Fetâvâ’l-Fevzân”; c: 4, s: 27)

Allah Teâlâ en iyi bilendir.